

UVOD

"Stupci rubrika crna hronika puni su različitih oblika krivičnih djela, počevši od prijetnji, izazivanja opšte opasnosti, krađa, razbojništava, iznuda, samoubistava, pa do onih najtežih kao što su ubistva, silovanja...Ono što je zajedničko u cijeloj BiH, jeste da je najveća zastupljenost krivičnih djela iz oblasti imovinskog kriminaliteta, odnosno krađe i teške krađe."¹

Kriminalitet, kao negativna društvena pojava prati ljudsko društvo kroz sve epohe njegovog razvoja. Međutim, sa razvojem društva mijenjali su se oblici i vidovi ispoljavanja kriminalnog djelovanja. Ona postoje u svim društvenim sistemima, i ako su se mijenjali tokom vremena njihova suština ostala je ista do danas.

Imovinska krivična djela spadaju u grupu klasičnih krivičnih djela, jer od kada je nastala imovina je predmet ugrožavanja. Krivično pravna zaštita vlasništva postojala je još u vrijeme nastanka države i prava, zato se ova krivična djela i ubrajaju u najstarija i najprimitivnija krivična djela. Imovinske delikte sankcionisali su još Stari Grci, Asirci, Egipćani, Rimsko pravo, Dušanov zakonik kao i današnje zakonodavstvo. Može se reći da imovinska krivična djela imaju najdužu istoriju.

"Prve ideje o kriminalitetu nalazimo u sistemima filozofije starog vijeka i to u prvom redu kod filozofa stare Grčke."²

Dušanov zakonik na jednom mjestu govori o lopovima i razbojnicima na sledeći način:

" 140. Naredba carska: Po svim zemljama, i po gradovima, i po župama, i po krajištima, razbojnika i lopova da ne bude ni u čijem području. I na ovaj način da se prekrati krađa i razbojništvo: U kome se selu nađe lopov ili razbojnik, to selo da se raspe, a razbojnik da se obesi strmoglavice, a lopov da se oslepi, i gospodar sela toga da se dovede svezan k caru da plati sve što je učinio lopov i razbojnik od početka, i opet da se kazni kao lopov i razbojnik.

141. Takođe i kneževi, i premićuri, i upravitelji, i predstojnici, i čelnici koji se nađu da selima i katunim a upravljaju, ti svi da se kazne načinom gore opisanim ako se nađe u njih lopov ili razbojnik.

142. Ako li su upravitelji izvestili gospodare, a gospodari se napravili da ne znaju, da se ti gospodari kazne kao razbojnik i lopov. "³

Iz navedenog citata može da se zaključi postojanje problema imovinskog kriminaliteta još u ranoj istoriji. Koliko je taj problem bio prisutan najbolje pokazuju kazne koje se propisuju, koje su vrlo stroge, kako za same izvršioce tako i za upravitelje sela u kojim se nađe lopov ili razbojnik, kao i za kneževe, predstojnike i sl.

Danas, u moderno doba situacija je znatno drugačija, razvoju kriminaliteta znatno pogoduju i sankcije, koje i nisu tako stroge i rijetko i sporo se izvršavaju. Postupak procesuiranja izvršioca delikata vrlo je spor, tako da dok jedno lice optuženo za neki delikt dođe do izvršavanja kazne, u međuvremenu izvrši još krivičnih delikata i druge slične situacije.